

Spöket i filmen

Berättelse

Det är sommaren 1920. Victor Sjöström gör en film. Filmen heter *Körkarlen*. Han spelar in i en studio i Solna, nära Stockholm.

Victor vill göra något nytt. Han vill visa ett spöke i filmen. Spöket ska gå genom väggar. Det ska vara genomskinligt. Man ska se rakt igenom det.

På den tiden finns inga datorer. Hur gör man då? Victor och fotografen Julius Jaenzon har ett trick. De spelar in samma bild två gånger på samma film. Först en gång. Sedan en gång till.

Arbetet är mycket svårt. Allt måste vara exakt rätt. Filmen rullar långsamt. Skådespelarna måste stå på rätt plats. Det tar lång tid.

Till slut blir filmen klar. Spöket ser verkligt ut. Man kan se rakt igenom det! Filmen kommer ut den 1 januari 1921. Många i hela världen blir förvånade. Ingen har sett något liknande.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en film	rörliga bilder man ser på en duk
en studio	ett hus där man gör film
ett spöke	en död person som syns igen
genomskinlig	man kan se rakt igenom
en fotograf	en person som tar bilder
ett trick	ett smart sätt att göra något
en dator	en maskin för till exempel film och text
svår	inte lätt

Läsförståelsefrågor

1. Vad heter filmen?
 1. *Körkarlen*
 2. *Spöket*
 3. *Solna*
2. Var spelar Victor in filmen?
 1. i en skola
 2. i en studio i Solna
 3. hemma
3. Hur ser spöket ut?
 1. svart
 2. genomskinligt
 3. stort
4. Hur gör de spöket?
 1. med en dator
 2. de spelar in samma bild två gånger
 3. med en lampa
5. När kommer filmen ut? Skriv datumet.

Facit

1. a) *Körkarlen*.
2. b) i en studio i Solna.
3. b) genomskinligt.
4. b) de spelar in samma bild två gånger.
5. Den 1 januari 1921.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Mycket enkel text om hur ett känt filmtrick gjordes. Berättelsen står i presens (passar nybörjare); bra för att öva presens och frågeord (vad, var, hur). Tema: att lösa ett svårt problem på ett smart sätt. Visa gärna en bild från filmen.

Diskussionsfrågor

- Tycker du om filmer med spöken? Varför eller varför inte?

- Vad är ditt favoritröck i en film?
- **Skriv (3 meningar):** Skriv om en film du tycker om.

Källor och faktagranskning

- Victor Sjöström – Wikipedia (svenska): https://sv.wikipedia.org/wiki/Victor_Sjöström
- Victor Sjöström – Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Victor_Sjöström
- Victor D Sjöström – Svenskt Biografiskt Lexikon: <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Artikel/6000>
- Victor Sjöström | Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Victor-Sjostrom>
- Victor Sjöström – Stiftelsen Ingmar Bergman: <https://www.ingmarbergman.se/en/person/victor-sjostrom>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Victor David Sjöström föddes 20 september 1879 i Högerud, Silbodals socken i Värmland, och dog 3 januari 1960 i Stockholm. Han regisserade sin första film 1912 (Trädgårdsmästaren). Körkarlen (1921) räknas som hans mästerverk och höjdpunkten inom svensk stumfilm. Han arbetade i Hollywood cirka 1923–1930 (bland annat Han som får örfilarna 1924, Stormen/The Wind 1928) och återvände sedan till Sverige. 1957 spelade han huvudrollen som Isak Borg i Ingmar Bergmans Smultronstället. Osäkerhet: källor anger ibland Årjäng/Silbodals socken som födelseort; den exakta platsen är Högerud i Silbodals socken.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.